

Plan wynikowy z geografii w klasie II na poziomie rozszerzonym
Rok szkolny 2008/2009
Klasa 2B

Dział: HYDROSFERA

<i>Wymagania podstawowe</i>	<i>Wymagania ponadpodstawowe</i>
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna i rozumie terminy: hydrosfera, obieg wody w przyrodzie, prąd morski, pływy morskie, wody podziemne, rzeka, jezioro, źródło, lodowiec, granica wiecznego śniegu, – potrafi wymienić elementy hydrosfery, elementy obiegu wody w przyrodzie, najważniejsze składniki wód morskich, ruchy wody morskiej, ustroje rzeczne, główne rodzaje lodowców, – rozumie zależność pomiędzy typem zasilania rzeki a szerokością geograficzną, – potrafi wskazać na mapie największe rzeki na świecie. – zna i rozumie terminy: mały i duży obieg cyklu hydrologicznego, retencja, rok hydrologiczny, pływ syzygijny, pływ kwadrowy, prąd ciepły, prąd zimny, strefa aeracji, strefa saturacji, warstwa wodonośna, wody artezyjskie, wody subartezyjskie, rzeka główna, dopływ, zlewisko, ustrój rzeczny, bagno, wieloletnia zmarzlina, – potrafi wymienić zasoby hydrosfery, rodzaje retencji, elementy bilansu wodnego, – potrafi opisać budowę lodowca górskiego i lądolodu, – potrafi wymienić podstawowe rodzaje lodowców, – umie wskazać przykłady typów genetycznych jezior na kuli ziemskiej, – rozumie zależność pomiędzy zróżnicowaniem termicznym i zasoleniem wód morskich a położeniem geograficznym mórz i oceanów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna i rozumie terminy: bilans wodny ujemny, dodatni i zrównoważony, falowanie, amplituda falowania, grzbiet, dolina, wierzchołek, długość, wysokość i podstawa fali, tsunami, prąd stały, sezonowy, prąd zawieszinowy, system rzeczny, dorzecze, dział wodny, glaciologia, – potrafi scharakteryzować obieg wody w przyrodzie w Polsce, – potrafi wyjaśnić mały i duży obieg w przyrodzie, – potrafi wyjaśnić genezę powierzchniowych prądów morskich i pływów, – potrafi wyjaśnić i porównać właściwości fizyczne i chemiczne różnych mórz i oceanów, – potrafi wskazać związek pomiędzy rodzajem i głębokością zalegania wód podziemnych a budową geologiczną terenu, – potrafi wyjaśnić genezę źródeł, – potrafi określić i wytłumaczyć (na dowolnym przykładzie) reżim rzek, – potrafi przedstawić stadia zaniku jezior (sukcesja jezior), – zna przyczyny degradacji wód, – potrafi wskazać dział wodny między dorzecziami największych rzek Polski. – zna i rozumie terminy: dehydratacja, pustynie biologiczne, strefa przyboju, sejsza, prądy zawieszinowe, wody juvenilne, wody reliktowe, melioracja, cielenie się lodowca, przepływ rzek, – potrafi przedstawić genezę hydrosfery, – potrafi wyjaśnić zjawisko pustynnienia obszarów,

	– umie porównać pionowy rozkład temperatury i zasolenia różnych akwenów,– potrafi przedstawić metody racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi,– potrafi ocenić przydatność wód morskich, oceanicznych, jeziornych, rzek, wód podziemnych dla gospodarczej działalności człowieka,– potrafi porównać cechy fizyko-chemiczne Morza Bałtyckiego z innymi morzami – wyjaśnić różnice,– umie wyjaśnić i rozumie genezę Bałtyku,– potrafi omówić cyrkulację głębinową (zjawiska downwellingu i upwellingu),– potrafi wyjaśnić genezę różnych typów źródeł (typy źródeł a budowa geologiczna i ukształtowanie terenu),– potrafi analizować wykresy stanów wód i przepływów różnych rzek – umie określić typ reżimu rzeczno oraz szerokość geograficzną charakterystyczną dla danego typu rzeki,– potrafi wyjaśnić genezę jezior w Polsce,– potrafi wyjaśnić zróżnicowanie gęstości sieci rzecznej w Polsce,– na przykładzie Polski potrafi wyjaśnić funkcje jezior antropogenicznych,– potrafi wyjaśnić wpływ występowania wieloletniej zmarzliny na działalność człowieka,– zna przyczyny zróżnicowania wysokości granicy wiecznego śniegu.

Dział: BUDOWA WNĘTRZA ZIEMI (LITOSFERA CZ.1)

<i>Wymagania podstawowe</i>	<i>Wymagania ponadpodstawowe</i>
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna podstawowe metody badania wnętrza Ziemi, – potrafi wymienić trzy podstawowe warstwy wyróżniane we wnętrzu Ziemi, – wie, co to jest stopień geotermiczny, – zna terminy: litosfera, astenosfera, ryft, subdukcja, – potrafi wymienić siedem wielkich płyt litosfery, – zna terminy: geologia historyczna, skamieniałość przewodnia, wiek względny i bezwzględny, – zna podział dziejów Ziemi na ery i okresy, – zna główne orogenezy, – potrafi wymienić cztery zlodowacenia na obszarze Polski, zna zasięg trzech głównych jednostek geologicznych Polski. – zna proces formowania się litosfery i atmosfery, – potrafi wskazać na mapie najstarsze, prekambryjskie fragmenty litosfery, – umie określić zasięg warstw i nazwać powierzchnie nieciągłości, – zna cechy budowy poszczególnych warstw, – potrafi wskazać tendencje zmian właściwości fizycznych we wnętrzu Ziemi, – zna podstawowe założenia teorii tektoniki płyt litosfery, – zna zasadę aktualizmu geologicznego, – zna metody określania wieku względnego i bezwzględnego skał, – zna rozpiętość czasową poszczególnych er, – potrafi wymienić ważniejsze wydarzenia geologiczne i w świecie organicznym w poszczególnych erach, – potrafi wymienić i wskazać na mapie przykłady pasm sfałdowanych w poszczególnych orogenezach, 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi scharakteryzować budowę kratonu, – podaje przykłady zróżnicowania wielkości stopnia geotermicznego na Ziemi, – potrafi wymienić płyty litosfery i wskazać na mapie fizycznej ich granice, – potrafi wyjaśnić tworzenie się komórek konwekcyjnych w płaszczu, – zna wszystkie typy granic płyt i potrafi wskazać przykłady na mapie, – potrafi wskazać początek pojawienia się wszystkich gromad zwierząt i roślin w okresach geologicznych, – umie scharakteryzować zmiany w rozmieszczeniu lądów i mórz na przestrzeni dziejów Ziemi, potrafi wskazać związek między ukształtowaniem powierzchni a budową geologiczną. – zna wartości temperatury, gęstości i ciśnienia we wnętrzu Ziemi, – potrafi wyjaśnić, jak przemieszczają się płyty wzdłuż uskoków transformacyjnych, – zna teorie na temat przyczyn okresów wielkiego wymierania, – potrafi określić wiek geologiczny każdego obszaru na świecie, – zna podział plejstocenu na siedem zlodowaceń i potrafi wskazać ich zasięg na mapie, – umie scharakteryzować fazy rozwoju Bałtyku, – potrafi uzasadnić istnienie surowców mineralnych w określonych warunkach geologicznych – zna najważniejsze minerały skałotwórcze, – potrafi rozpoznać pokrój minerału, ocenić jego łupliwość i przełam, – potrafi rozpoznać ważniejsze minerały w granicie, – rozumie proces diagenety w skałach osadowych,

<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wskazać na mapie fizycznej Polski zasięg zlodowaceń, – zna cechy budowy poszczególnych jednostek geologicznych i jednostki niższego rzędu w Polsce. – zna terminy: minerał, skała, złoża surowców mineralnych, – zna podział skał na magmowe, osadowe, metamorficzne, – potrafi wyjaśnić genezę trzech grup skał. – zna różnicę między minerałem i mineraloidem, – zna ważniejsze właściwości minerałów (cechy optyczne, twardość, skład chemiczny), – potrafi dokonać podziału skał magmowych i osadowych oraz wyjaśnić ich genezę, – potrafi podzielić złoża mineralne według ich znaczenia gospodarczego, – potrafi rozpoznać skały: granit, bazalt, wapień, porfir, piaskowiec, gnejs, węgiel 	<ul style="list-style-type: none"> – zna frakcje skał okruchowych, – zna obszary występowania skał magmowych, osadowych i metamorficznych w Polsce, – zna formy występowania złóż, – zna podział złóż na bilansowe i pozabilansowe – potrafi wyjaśnić genezę ropy naftowej i węgla kamiennego, – zna różne rodzaje wapieni, – potrafi rozpoznać podstawowe minerały, – potrafi zakwalifikować różne okazy skał do określonych typów, – zna genetyczny podział złóż, – zna przykłady zastosowania w działalności gospodarczej człowieka skał i surowców mineralnych.
--	---

Dział: CZYNNIKI ENDOGENICZNE (LITOSFERA CZ.2)	
<i>Wymagania podstawowe</i>	<i>Wymagania ponadpodstawowe</i>
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna przyczynę istnienia procesów wewnętrznych oraz zjawiska, które je tworzą, – zna cztery rodzaje gór, – zna i rozumie terminy: trzęsienie ziemi, sejsmograf, hipocentrum i epicentrum, plutonizm, wulkanizm, magma, lawa, – zna elementy wulkanu oraz typy wulkanów, potrafi przedstawić je na rysunku, – zna i potrafi narysować batolit i lakolit, – zna przyczyny metamorfizmu oraz jego skutki, – zna terminy: izostazja i procesy łądotwórcze oraz potrafi wyjaśnić ich przyczyny – zna rodzaje fałdów i umie je przedstawić na rysunku, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi interpretować przekrój geologiczny, – zna pojęcia synkliny i antykliny, – potrafi wyjaśnić, jakim procesom zawdzięczają swą rzeźbę pasma górskie, – zna przykłady wielkich trzęsień ziemi oraz przyczyny zróżnicowania ich skutków, – potrafi omówić procesy postwulkaniczne oraz zna przykłady wykorzystania tych zjawisk przez człowieka, – zna przykłady wielkich erupcji na świecie, – zna pojęcie metamorfizmu zderzeniowego oraz wyjaśnia genezę kraterów kompaktowych, – zna termin ruchy eustatyczne – zna cechy budowy płytowej, monokliny oraz fałdowej

<ul style="list-style-type: none"> – potrafi narysować rów i zrab tektoniczny, – potrafi scharakteryzować podstawowe rodzaje gór i podać przykłady ich występowania, – zna rodzaje fal sejsmicznych, – potrafi wskazać przyczyny czterech typów trzęsień ziemi oraz ich skutki, – wie, jak nazywają się obszary o różnej aktywności sejsmicznej, – potrafi wymienić produkty wybuchu wulkanu i podzielić je na stałe, gazowe i ciekłe, – potrafi wyjaśnić różnicę między wulkanem tarczowym i stożkowym, – potrafi wskazać negatywne i pozytywne skutki erupcji wulkanicznych, – zna rozmieszczenie stref wulkanicznych na świecie oraz nazwy dziesięciu wulkanów na różnych kontynentach, – potrafi wskazać przykłady obszarów, które podlegają ruchom łądotwórczym oraz wskazać ich konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> – i zrębowej, – potrafi odróżnić górotwór od gór, – zna rodzaje deformacji ciągłych i nieciągłych, – umie wyjaśnić genezę gór fałdowych, nawiązując do teorii tektoniki płyt, – umie wskazać obszary występowania podstawowych typów trzęsień ziemi i powiązać te miejsca z granicami płyt litosfery, – potrafi wskazać konsekwencje erupcji szczelinowych i centralnych oraz podać przykłady takich zjawisk, – zna przykłady intruzji zgodnych i niezgodnych, – potrafi wyjaśnić, na czym polega metamorfizm kontaktowy i regionalny oraz dyslokacyjny, – potrafi wyjaśnić mechanizm izostazji, – zna znaczenie gospodarcze ruchów epejrogenicznych i izostatycznych.
--	---

Dział: CZYNNIKI EGZOGENICZNE (LITOSFERA CZ.3)	
<i>Wymagania podstawowe</i>	<i>Wymagania ponadpodstawowe</i>
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna termin wietrzenie i rozróżnia jego trzy typy, – wie, jakie procesy składają się na denudację i do czego doprowadzają, – zna podstawowe rodzaje erozji rzecznej, – zna podstawowe rodzaje akumulacji rzecznej, – potrafi wyjaśnić, na czym polega proces krasowienia, – potrafi wyróżnić podstawowe elementy jaskiń, – zna formy krasu powierzchniowego, – wie, na czym polega niszcząca działalność lodowców i zna podstawowe formy, które powstają w jej wyniku, – zna podstawowe rodzaje moren, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, na czym polega rozpad ziarnisty i łuszczenie skał oraz rozpad blokowy, – podaje przykłady skał, w których zachodzą różne procesy chemiczne oraz ich konsekwencje, – potrafi wymienić i narysować formy, które odpowiadają różnym ruchom masowym, – potrafi wyjaśnić kaptaż rzeczny, – zna termin baza erozyjna i potrafi wyjaśnić jej znaczenie w rozwoju doliny rzecznej, – potrafi wyjaśnić genezę form krasowych powierzchniowych i podziemnych,

<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wymienić formy wodnolodowcowe, – zna podstawowe typy wybrzeży i potrafi wskazać przykład takiego wybrzeża na świecie, – zna podstawowe rodzaje działalności fal morskich, wie, na czym polega niszcząca i budująca działalność wiatru. – zna główne czynniki prowadzące do wietrzenia fizycznego, – zna podstawowe rodzaje procesów chemicznych w skałach, – zna podstawowe rodzaje ruchów masowych i potrafi wyjaśnić ich przebieg, – potrafi wyróżnić dolny, środkowy i górny bieg rzeki oraz wskazać, jaki rodzaj pracy rzeki w nich dominuje, – potrafi wyjaśnić za pomocą rysunku proces meandrowania, – potrafi wyjaśnić, w jaki sposób rzeka transportuje materiał, – zna i potrafi narysować elementy doliny rzecznej, – potrafi wyjaśnić powstawanie różnych typów moren, – potrafi wskazać obszary zlodowacone wspólnie przez lodowce górskie i lądolody, – wie, w której części Polski jest najwięcej form polodowcowych i potrafi je wymienić, – potrafi wyjaśnić na rysunku rozwój wybrzeża niskiego i wysokiego, – zna terminy: deflacja i korazja oraz formy związane z tymi procesami, – zna podstawowe typy pustyń, – potrafi wyjaśnić różnicę między wydmą paraboliczną a barchanem. 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi rozróżnić formy, które powstają w wyniku działalności lodowców i lądolodów, – potrafi omówić genezę: sandrów, pradolin, ozów i kemów, – wie, jak powstaje rafa koralowa, – wie, na jakich obszarach działalność wiatru jest najintensywniejsza i wskazuje przykłady takich miejsc na mapie, – potrafi wyjaśnić powstawanie określonych typów pustyń oraz wydm gwiazdzistych i draasów. – potrafi wskazać zależność między typem wietrzenia a klimatem oraz podać przykłady obszarów, gdzie dany typ wietrzenia dominuje, – potrafi wskazać przyczyny przyspieszenia denudacji i jej skutki, – potrafi wymienić i wyjaśnić powstanie różnych typów teras rzecznych, – potrafi na podstawie mapy geologicznej wskazać obszary występowania zjawisk krasowych, – zna terminy: detrakcja, detersja, egzarcja, eratyk, muton, proces fluwioglacjalny, – wie, gdzie w przeszłości były zlodowacenia na świecie i jaki miały wpływ na rzeźbę tych obszarów, – zna typy raf i wie, jakie zagrożenia dla człowieka są z nimi związane, – potrafi wyjaśnić genezę pokryw lessowych i obszary ich występowania na świecie
--	--

Dział: PEDOSFERA I BIOSFERA*Wymagania podstawowe*

Uczeń:

- zna i rozumie terminy: gleba, pedosfera, proces glebotwórczy, erozja gleb, żyzność gleb,
- potrafi wymienić główne czynniki glebotwórcze, przykłady gleb strefowych i śródstrefowych,
- potrafi wskazać główne typy gleb w Polsce, rozumie zależność pomiędzy typem gleby a szerokością geograficzną.
- zna i rozumie terminy: urodzajność gleby, bonitacja, degradacja i dewastacja gleb, systematyka gleb,
- potrafi scharakteryzować główne czynniki glebotwórcze,
- potrafi wymienić składniki mineralne gleb,
- umie narysować profil glebowy (schemat głównych poziomów genetycznych gleb),
- potrafi wymienić gleby strefowe charakterystyczne dla poszczególnych szerokości geograficznych,
- potrafi opisać klasy bonitacyjne gruntów ornich
- zna i rozumie terminy: biosfera, ekosystem, biogeografia (zoogeografia i fitogeografia), roślinność (formacje roślinne), zooplankton,
- potrafi wymienić roślinność strefową charakterystyczną dla umiarkowanych szerokości geograficznych,
- potrafi wskazać na mapie krainy zoogeograficzne,
- potrafi wymienić strefy życia w wodach oraz scharakteryzować jedną ze stref,
- rozumie zależność rozmieszczenia szaty roślinnej na Ziemi od klimatu i gleby.
- zna i rozumie terminy: organizmy fotoautotroficzne, heterotroficzne, pasożyty, roztocza, populacja, ewolucja, roślinność strefowa, roślinność niestrefowa,
- potrafi wymienić czynniki wpływające na rozmieszczenie szaty

Wymagania ponadpodstawowe

Uczeń:

- zna i rozumie terminy: rekultywacja, uziarnienie, frakcja, odczyn gleby, proces humifikacji, użytki rolne (grunty orne i użytki zielone), kompleks przydatności rolniczej gleb,
- potrafi zaprezentować systematykę gleb,
- umie wskazać prawidłowości w rozmieszczeniu gleb na Ziemi,
- potrafi wyjaśnić zjawisko piętrowości glebowej w Tatrach,
- potrafi wskazać na mapie świata i scharakteryzować główne gleby świata, potrafi wyjaśnić wpływ działalności ludzkiej na glebę.
- zna i rozumie terminy: chloroza, buforowość gleby, zabiegi agrotechniczne,
- rozumie i potrafi wyjaśnić zależność procesów bielicowania, brunatnienia i oglejenia od odpowiednich warunków środowiska geograficznego (np. klimatu, szaty roślinnej, skały macierzystej, stosunków wodnych itp.),
- potrafi rozpoznać różne profile glebowe,
- zna poziomy glebowe danego typu gleby oraz potrafi określić przydatność rolniczą poszczególnych typów gleb,
- umie określić wpływ odczynu gleby na jej przydatność rolniczą,
- wie, do czego służą mapy glebowo-rolnicze i potrafi je interpretować,
- zna sposoby zapobiegania erozji, degradacji i dewastacji gleb,
- zna główne typy gleb występujące w regionie zamieszkania – potrafi określić ich klasę bonitacyjną oraz odpowiedzieć jaki reprezentują one kompleks przydatności.
- zna i rozumie terminy: enklawa abiotyczna, hydrofity, halofity, kalcyfity, agrofitocenoza, rośliny ruderalne, zbiorowiska synantropijne, sukulentny, namorzyny, makia, litoral, pelagial,

<p>roślinnej na Ziemi,</p> <ul style="list-style-type: none"> – umie przyporządkować określone rośliny poszczególnym strefom, – potrafi scharakteryzować piętra roślinne w Tatrach, – rozumie zależność pomiędzy klimatem, roślinnością a poszczególnymi gatunkami zwierząt na świecie, – potrafi wymienić główne zwierzęta żyjące na lądzie i w wodach, – umie scharakteryzować krainy zoogeograficzne. 	<p>abisal, endemit, relik, t</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi scharakteryzować poszczególne formacje roślinne na Ziemi, – potrafi scharakteryzować główne formacje roślinne występujące w Polsce, – potrafi wskazać główne gatunki zwierząt lądowych i wodnych występujące w Polsce, – potrafi określić wpływ człowieka na kształtowanie biosfery. – zna i rozumie terminy: lasy zalewowe, lasy galeriowe, – potrafi scharakteryzować powiązania występujące w ekosystemie, – potrafi przedstawić roślinność występującą na stepie głodowym, pustyni gipsowej, słonoroślowej, piaskowej, bylicowej, łobodowej, krzewiastej i drzewiasto-krzewiastej, – umie porównać formacje roślinne na różnych kontynentach oraz w określonych częściach świata, – potrafi wskazać związki i wyjaśnić podobieństwa pomiędzy fauną Eurazji a Ameryki Północnej, – potrafi wyjaśnić różne zasięgi występowania głównych gatunków drzew w Polsce
---	--

Dział: FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	
<i>Wymagania podstawowe</i>	<i>Wymagania ponadpodstawowe</i>
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna i rozumie terminy: powłoka krajobrazowa (epigeosfera), wadi (uedi), stan równowagi środowiska (homeostaza), – potrafi wymienić i wskazać na mapie świata podstawowe dziedziny morfoklimatyczne, potrafi scharakteryzować jedną z dziedzin morfoklimatycznych. – zna i rozumie terminy: sucha delta, szott, czynniki biotyczne, czynniki abiotyczne, – potrafi wytłumaczyć współzależności występujące pomiędzy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna i rozumie terminy: sprzężenie dodatnie, sprzężenie ujemne, – potrafi podać przykłady dodatnich sprzężeń zwrotnych oraz wytłumaczyć, czym spowodowane są zmiany zachodzące w środowisku przyrodniczym, – rozumie, na czym polega stan równowagi środowiska, – potrafi wytłumaczyć fakt, iż środowisko przyrodnicze posiada cechy strefowości, ale także może być astrefowe – potrafi na dowolnych przykładach wskazać ujemne i dodatnie

<p>poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, w jaki sposób zostały wydzielone dziedziny morfoklimatyczne, – potrafi scharakteryzować umiarkowaną dziedzinę morfoklimatyczną. 	<p>sprzężenia zwrotne wywołane czynnikami antropogenicznymi i naturalnymi,</p> <ul style="list-style-type: none"> – potrafi narysować schemat sprzężeń w określonym środowisku, – umie wyjaśnić praktyczne zastosowanie teorii systemów, – potrafi określić formy rzeźby oraz czynnik, który spowodował powstanie tej formy na podstawie rysunku, fotografii, schematu
---	---

Dział: RELACJE CZŁOWIEK – ŚRODOWISKO

<i>Wymagania podstawowe</i>	<i>Wymagania ponadpodstawowe</i>
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna i rozumie terminy: środowisko przyrodnicze, środowisko antropogeniczne, degradacja środowiska, – wie, jakie czynniki środowiska naturalnego determinują działalność gospodarczą człowieka, – rozumie, że zasoby środowiska są wyczerpywalne, – zna podstawowe sposoby ochrony środowiska (rozumie konieczność ochrony- zarówno w skali lokalnej, jak i globalnej zasobów środowiska naturalnego). – zna i rozumie terminy: rozwój zrównoważony, determinizm, posybilizm, indeterminizm geograficzny, – wie, jakie czynniki na przestrzeni dziejów powodowały zmiany w środowisku (potrafi określić etapy rozwoju gospodarczego), – potrafi wykonać i opisać schemat obrazujący wpływ określonego elementu środowiska na kilka działów gospodarki ludzkiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna i rozumie terminy: park narodowy, park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, pomnik przyrody, park krajobrazowy. – potrafi wyjaśnić, na czym polega rozwój zrównoważony, – rozumie główne założenia rozwoju zrównoważonego przedstawione na konferencji w Rio de Janeiro – „Szczyt Ziemi”, – potrafi scharakteryzować wpływ człowieka na poszczególne elementy środowiska naturalnego (zmiany antropogeniczne – konsekwencje negatywne), – zna przykłady wpływu środowiska na egzystencję człowieka (wykorzystuje wiedzę z historii). – zna i rozumie termin antropopresja – na konkretnym przykładzie potrafi wyjaśnić kompleksowy charakter zmian w środowisku, – potrafi zaprojektować działania zmierzające do ograniczenia negatywnego wpływu człowieka i jego działalności na środowisko, – potrafi wskazać konsekwencje lokalizacji na danym obszarze określonego przedsiębiorstwa

Dział: ZMIANY W ŚRODOWISKU WYWOŁANE DZIAŁALNOŚCIĄ CZŁOWIEKA*Wymagania podstawowe*

Uczeń:

- zna i rozumie pojęcia: środowisko naturalne, środowisko geograficzne, degradacja środowiska, efekt cieplarniany, dziura ozonowa, kwaśny deszcz, elementy środowiska,
- potrafi określić wpływ działalności ludzkiej na środowisko przyrodnicze,
- potrafi podać przykłady obszarów zdegradowanych w Polsce,
- potrafi określić przyczyny zanieczyszczenia poszczególnych elementów epigeosfery w Polsce,
- potrafi wskazać międzynarodowe działania na rzecz ochrony przyrody.
- zna i rozumie pojęcia: eutrofizacja, ekosystem, rozwój zrównoważony, antropopresja,
- potrafi scharakteryzować obieg gazów wywołujących globalne ocieplenie – opisać efekt cieplarniany,
- potrafi wymienić skutki globalnego ocieplenia,
- potrafi określić przyczyny i skutki kwaśnych deszczów i osadów,
- potrafi scharakteryzować zjawisko dziury ozonowej,
- potrafi przedstawić skutki wycinania lasów oraz regulacji rzek,
- potrafi prezentować główne założenia rozwoju zrównoważonego,
- potrafi przedstawić deklaracje przyjęte na Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro i Johannesburgu.

Wymagania ponadpodstawowe

Uczeń:

- zna i rozumie pojęcia: park narodowy, park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, pomnik przyrody, ekosystem, katastrofa ekologiczna,
- potrafi określić skutki działalności człowieka dla środowiska konkretnego obszaru,
- potrafi ocenić skutki działań niezgodnych z prawami przyrody – konsekwencje naruszenia równowagi naturalnej w środowisku,
- potrafi przedstawić problem zanieczyszczenia Bałtyku,
- potrafi ocenić międzynarodową współpracę w dziedzinie ochrony środowiska,
- potrafi ocenić stan środowiska Polski i zaproponować działania, które zmniejszyłyby zanieczyszczenie poszczególnych elementów środowiska,
- potrafi wskazać obszary chronione w Polsce i na świecie, określić ich funkcje i cele,
- potrafi wskazać miejsca katastrof ekologicznych na świecie.
- zna i rozumie pojęcie ekorozwój,
- potrafi określić i ocenić straty ekonomiczno-społeczne powstałe w wyniku katastrofalnego zanieczyszczenia środowiska,
- potrafi ocenić korzyści wynikłe z konkretnych działań na rzecz ochrony i kształtowania środowiska,
- potrafi prognozować zmiany w środowisku, które byłyby efektem lokalizacji zakładu produkcyjnego bądź innej gospodarczej działalności człowieka na konkretnym obszarze,
- potrafi proponować działania na rzecz niwelowania degradacji środowiska na tym obszarze,
- potrafi ocenić stan środowiska naturalnego regionu zamieszkania

Dział: PRZEMIANY POLITYCZNE WSPÓLCZESNEGO ŚWIATA

<i>Wymagania podstawowe</i>	<i>Wymagania ponadpodstawowe</i>
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, na czym polega dekolonizacja i w których regionach świata wystąpiła, – potrafi wymienić kilka terytoriów zależnych, – potrafi wyjaśnić termin integracja oraz wskazać jej podstawowe formy oraz cele, – potrafi wskazać nowe kraje powstałe po 1989 roku w Europie Środkowej oraz wskazać przyczyny tych zmian, – zna kraje członkowskie UE oraz formę integracji tych krajów, – potrafi wskazać regiony świata, gdzie najczęściej wybuchają konflikty oraz wskazać ich podstawowe przyczyny. – wymienić objęte nimi regiony świata, – zna podstawowe funkcje terytoriów zależnych, – zna podstawowe założenia konwencji o prawie morza, – zna główne organizacje działające w zakresie wolnego handlu oraz wybranych dziedzinach życia gospodarczego (zakres podręcznika), – zna podstawowe cele działania i organy ONZ, – potrafi wskazać podstawowe osiągnięcia ONZ oraz organizacji działających przy ONZ, – wie do jakich organizacji międzynarodowych należy Polska, – potrafi wskazać podstawowe skutki procesu transformacji w krajach Europy Środkowej, – wie, jakie etapy musi przejść kraj przed przystąpieniem do UE, – zna kraje starające się o wejście do UE, – potrafi wymienić strony toczących się współcześnie konfliktów i omówić ich przebieg. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna przykłady krajów, które uzyskały niepodległość w poszczególnych etapach dekolonizacji, – potrafi na przykładach wskazać znaczenie terytoriów zależnych dla metropolii, – potrafi uzasadnić, dlaczego wiele terytoriów zależnych nie dąży do pełnej niepodległości, – potrafi wskazać korzyści wynikające z procesu integracji, – zna historię ONZ oraz funkcje, jakie pełnią poszczególne organy ONZ, – potrafi wymienić przykłady działań ONZ w Polsce, – zna historię i strukturę działania UE, – potrafi wymienić korzyści i zagrożenia wynikające z przystąpienia Polski do UE, – zna fundusze, z których pomocy dotychczas korzystała Polska, – potrafi wyjaśnić, na czym polega prywatyzacja, reprivatyzacja, restrukturyzacja w gospodarkach krajów Europy Środkowej, – zna najważniejsze organizacje terrorystyczne i metody ich działania, – potrafi wskazać skutki konfliktów zbrojnych. – zna różnicę między terytorium zależnym i departamentem zamorskim, – potrafi wskazać na mapie politycznej kraje, które posiadają najwięcej terytoriów zależnych, – wie jaka jest sytuacja polityczna Antarktydy, – potrafi ocenić rolę ONZ w rozwiązywaniu konfliktów politycznych, popierając ocenę przykładami, – potrafi wyrazić opinię na temat przystąpienia Polski do UE i poprzeć ją odpowiednimi argumentami, – potrafi wskazać różnicę między fundamentalizmem islamskim a islamem,

	<ul style="list-style-type: none">- zna szczegółowo przebieg konfliktu izraelsko-palestyńskiego, w Afganistanie, indyjsko-pakistańskiego oraz konfliktów w Afryce,- potrafi scharakteryzować indywidualne cechy procesu transformacji w różnych krajach i zilustrować je przykładami.
--	--